

Notă informativă

privind prevederile Strategiei naționale în domeniul proprietății intelectuale până în anul 2020, referitor la dezvoltarea și consolidarea sistemului de protecție a indicațiilor geografice, denumirilor de origine și specialităților tradiționale garantate în Republica Moldova

Strategia națională în domeniul proprietății intelectuale până în anul 2020 (în continuare – Strategie), precum și Planul de acțiuni pentru anii 2012-2014 pentru implementarea Strategiei au fost aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 880 din 22.11.2012.

Strategia definește perspectivele Sistemului național de proprietate intelectuală, obiectivele strategice, măsurile și acțiunile specifice pentru realizarea acestora.

Viziunea strategică: Proprietatea intelectuală trebuie să devină un instrument fundamental în crearea unui mediu favorabil inovării, creativității și liberei concurențe, pentru dezvoltarea economică, socială și culturală a Republicii Moldova.

Misiunea strategică: Dezvoltarea și consolidarea unui cadru juridic, instituțional și social adecvat pentru crearea, protecția, gestionarea și valorificarea plenară a potențialului proprietății intelectuale, care să corespundă standardelor internaționale și să contribuie la dezvoltarea unei economii naționale competitive, bazate pe cunoaștere și inovare.

Ținând cont de caracterul complex și multifuncțional al proprietății intelectuale și implicarea sa în toate domeniile vieții economice, științifice, culturale și sociale a țării, în Strategie sunt definite următoarele **Obiectivele generale**:

1. Încurajarea creării, protecției și utilizării proprietății intelectuale ca instrument-cheie în crearea condițiilor pentru tranziția țării la modelul inovațional al creșterii economice.

2. Perfecționarea continuă a cadrului normativ din domeniul proprietății intelectuale, inclusiv prin armonizarea sa cu legislația Uniunii Europene și implementarea tratatelor internaționale în materie la care Republica Moldova este parte.

3. Dezvoltarea și modernizarea sistemului național de proprietate intelectuală, sporirea transparenței și coerenței sale.

4. Consolidarea capacităților instituționale ale organelor abilitate cu funcții și responsabilități privind protecția și asigurarea respectării drepturilor de PI, dezvoltarea unei infrastructuri eficiente de prevenire și combatere a fenomenelor contrafacerii și pirateriei.

5. Promovarea și dezvoltarea unei culturi înalte în materie de PI, sensibilizarea și conștientizarea publicului larg cu privire la rolul PI și sporirea interesului față de protecția și respectarea drepturilor de proprietate intelectuală.

6. Dezvoltarea cooperării internaționale, regionale și bilaterale în domeniul PI și integrarea Republicii Moldova în spațiul intelectual internațional și european.

Obiectivele generale ale Strategiei sînt detaliate în vederea implementării lor prin obiective specifice care, la rîndul lor, se realizează prin măsuri și acțiuni specifice.

Apreciind importanța incontestabilă pe care o au indicațiile geografice (IG) și denumirile de origine (DO) pentru dezvoltarea economică a Republicii Moldova, țară preponderent agrară, cu tradiții bogate în producerea vinurilor de calitate și a altor produse agricole și alimentare, precum și a celor artisanale, în Strategie și Planul de acțiuni au fost stabilite un șir de obiective, măsuri și acțiuni specifice orientate spre **dezvoltarea sistemului de protecție a indicațiilor geografice, denumirilor de origine și specialităților tradiționale garantate în Republica Moldova**

Menționăm, că analiza SWOT a situației curente în domeniul PI, prezentată în Strategie a demonstrat că „*Condițiile naturale și climaterice favorabile pentru dezvoltarea mai multor tipuri de produse cu valoare adăugată înaltă (IG, DO, STG)*” reprezintă un punct forte al sistemului național de PI. În același timp, „*Dezvoltarea insuficientă a sistemului național de protecție a indicațiilor geografice, denumirilor de origine și specialităților tradiționale garantate, neutilizarea potențialului competitiv și avantajelor economice multiple ale acestuia*” se numără printre **problemele** (punctele slabe) cu care se confruntă sistemul național de PI, și care necesită **implicarea Guvernului** prin aplicarea Strategiei.

În cele ce urmează vom menționa **obiectivele, măsurile și acțiunile specifice necesare** pentru dezvoltarea sistemului de protecție a indicațiilor geografice, denumirilor de origine și specialităților tradiționale garantate în Republica Moldova, incluse în Strategie și în Planul de acțiunii.

Obiectivul general 1. Încurajarea creării, protecției și utilizării proprietății intelectuale ca instrument-cheie în crearea condițiilor pentru tranziția țării la modelul inovațional al creșterii economice.

Obiectivul specific 1.3. Extinderea rolului proprietății intelectuale în promovarea comerțului și în atragerea investițiilor. Protecția și utilizarea adecvată a semnelor distinctive, de origine și calitate, a designului industrial și a specialităților tradiționale garantate

Luând în considerare potențialul Republicii Moldova de a produce o gamă largă de produse cu calitate deosebite, caracteristici sau reputație atribuite originii lor geografice, condițiilor naturale și/sau etnografice specifice (climă, componența apei, solului etc.) sau care sînt datorate tradițiilor cultural-etnografice și profesionale practicate doar de localnicii zonei respective, este necesar de accelerat procesul de recunoaștere și protecție a indicațiilor geografice și a denumirilor de origine, precum și a specialităților tradiționale garantate, atît pe plan național, cît și internațional.

În condițiile mondializării comerțului, potențialul obiectelor de PI, în primul rînd al mărcilor și indicațiilor geografice, trebuie utilizat în scopul promovării imaginii favorabile a țării (brandingul de țară). O posibilă soluție în acest sens ar fi efectuarea unor activități de rebranding pentru promovarea imaginii pozitive a Republicii Moldova în străinătate, însoțită de măsuri complexe de susținere a acesteia, pe de o parte, și de îmbunătățirea imaginii pozitive a produselor/serviciilor moldovenești prin promovarea brandului de țară, pe de altă parte.

În scopul diversificării gamei de produse/servicii și al extinderii ariei geografice de export al produselor din Republica Moldova, trebuie utilizat în deplină măsură potențialul competitiv al instrumentelor de PI – al mărcilor, ca semne distinctive, al indicațiilor geografice și denumirilor de origine ca indicatori ai originii și calității, al specialităților tradiționale garantate, ca produse legate de tradițiile poporului, precum și al designului industrial – care contribuie la creșterea competitivității produselor și valorii adăugate a acestora.

Măsuri specifice de atingere a obiectivului:

- diseminarea cunoștințelor privind rolul semnelor distinctive și al designului industrial în încurajarea concurenței, creșterea competitivității, promovarea comerțului și atragerea investițiilor;
- atragerea mai activă a PI, în special a mărcilor și indicațiilor geografice, în crearea, dezvoltarea și promovarea imaginii pozitive a țării în străinătate;
- promovarea brandului de țară în vederea îmbunătățirii imaginii produselor/serviciilor moldovenești;

- crearea premiselor de diminuare a riscurilor de contrafacere a produselor/serviciilor și de concurență neloială prin sporirea eficienței protecției semnelor distinctive și a designului industrial;
- elaborarea de recomandări în vederea avansării procesului de înregistrare și utilizare a indicațiilor geografice, a denumirilor de origine și a specialităților tradiționale garantate;

Obiectivul general 2. Perfecționarea continuă a cadrului normativ din domeniul proprietății intelectuale, inclusiv prin armonizarea lui cu legislația Uniunii Europene și implementarea tratatelor internaționale în materie la care Republica Moldova este parte

Obiectivul specific 2.1. Continuarea procesului de perfecționare și armonizare a legislației în domeniul proprietății intelectuale

În procesul de evaluare de către experții europeni a progresului înregistrat de Republica Moldova în armonizarea legislației cu standardele UE în domeniul drepturilor de PI, s-a constatat că cele mai multe realizări au fost obținute în ultimii ani. Cu toate acestea, mai există anumite lacune în ceea ce privește armonizarea deplină. În opinia experților, acestea nu sînt de ordin legislativ, ci mai mult de ordin sistemic și țin de optimizarea funcționării domeniului în ansamblu.

Măsuri specifice de atingere a obiectivului:

- monitorizarea permanentă a sistemului internațional și a celui din Uniunea Europeană de protecție și respectare a DPI în scopul evaluării gradului de armonizare a sistemului național și, la necesitate, elaborării proiectelor noi de reglementări;
- continuarea procesului de ajustare a legislației naționale la normele de procedură ale UE prin adoptarea unor modificări și completări ale regulamentelor conexe legilor de specialitate din domeniul PI;
- completarea cadrului normativ național cu prevederi privind controlul *ex-officio*, întru realizarea obligațiilor ce revin Republicii Moldova în virtutea Acordului UE-RM privind protecția indicațiilor geografice.

Obiectivul specific 2.2. Promovarea intereselor Republicii Moldova în procesul de elaborare a normelor de drept internațional în domeniul proprietății intelectuale în cadrul organizațiilor internaționale și regionale

Calitatea de membru cu drepturi depline a Republicii Moldova în organizațiile internaționale sau regionale din domeniul PI reprezintă o oportunitate de a promova și de a apăra interesele sale naționale în procesul de elaborare a normelor juridice internaționale sau regionale pertinente. Poziția țării referitoare la problemele vizate urmează să fie coordonată în primul rînd la nivel național, conform prevederilor legislației în vigoare.

Măsuri și acțiuni specifice:

- participarea și reprezentarea intereselor naționale la lucrările Comitetelor permanente, ale Grupurilor de experți etc. în cadrul OMPI și al altor organisme internaționale axate pe problematica proprietății intelectuale.

Obiectivul general 3. Dezvoltarea și modernizarea Sistemului național de proprietate intelectuală, sporirea transparenței și coerenței sale

Sistemul național de proprietate intelectuală existent este complex din punct de vedere instituțional și funcțional și se bazează pe un fundament legislativ solid și integrat în sistemul internațional. Pentru a eficientiza funcționarea acestuia este necesar de soluționat problemele de sistem existente prin creșterea gradului de cooperare dintre instituții și a transparenței, prin

dezvoltarea unor subsisteme noi (**domeniul indicațiilor geografice**), dezvoltarea profesională, precum și a unei infrastructuri adecvate.

Măsuri specifice de atingere a obiectivului:

- dezvoltarea unui grad mai înalt de cooperare și comunicare dintre instituțiile implicate în sistemul de PI;
- crearea și dezvoltarea sistemului național de protecție a **indicațiilor geografice**, a denumirilor de origine și a specialităților tradiționale garantate;
- preluarea celor mai bune practici europene din domeniul protecției obiectelor de PI și al respectării drepturilor de PI;

Obiectivul general 4. Consolidarea capacităților instituționale ale organelor abilitate cu funcții și responsabilități privind protecția și asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală și dezvoltarea unei infrastructuri eficiente de prevenire și combatere a fenomenelor contrafacerii și pirateriei

Obiectivul specific 4.2. Consolidarea capacităților instituționale ale organelor abilitate cu funcții și responsabilități privind protecția juridică a proprietății intelectuale

Protecția juridică a proprietății intelectuale pe teritoriul Republicii Moldova, sub formă de proprietate industrială, drept de autor și drepturi conexe, este organizată și coordonată de către AGEPI, în conformitate cu legislația națională în vigoare. Dat fiind rolul central care îi revine în asigurarea funcționalității Sistemului și multitudinea funcțiilor și atribuțiilor pe care le îndeplinește, AGEPI trebuie să îmbunătățească eficiența activității sale.

Drept urmare a modernizării sistemului național de PI, inclusiv prin adoptarea cadrului normativ în domeniul protecției indicațiilor geografice, denumirilor de origine și specialităților tradiționale garantate și desemnării autorităților competente în acest domeniu, este necesară dezvoltarea mecanismelor practice în vederea valorificării potențialului acestor OPI.

Măsuri specifice de atingere a obiectivului:

- elaborarea mecanismelor practice de consolidare a capacităților instituționale și operaționale ale autorităților competente: Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerului Culturii, Ministerului Sănătății, Ministerului Mediului și Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, în vederea punerii în aplicare a sistemelor și procedurilor specifice aferente recunoașterii, înregistrării și utilizării denumirilor de origine și indicațiilor geografice pentru produsele din domeniile reglementate, precum și celor ce țin de înregistrarea și producerea specialităților tradiționale garantate.

Obiectivul specific 4.3. Consolidarea capacităților instituționale ale organelor abilitate cu funcții și responsabilități privind asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală

Instituțiile implicate în sistemul național de PI sînt foarte diferite atît din punctul de vedere al funcțiilor și atribuțiilor ce le revin, cît și din punctul de vedere al capacităților lor funcționale. Pentru o mai bună funcționare a întregului sistem, este necesar de asigurat un nivel de dezvoltare compatibil tuturor instituțiilor, deoarece deficiențele de funcționare ale unei verigi conduc la scăderea eficienței în activitatea altor instituții și a sistemului în ansamblu.

Necesită a fi sporite și capacitățile instituționale ale Ministerului Afacerilor Interne în ceea ce privește investigarea fraudelor ce țin de încălcarea dreptului de PI, în special cu referire la domeniul dreptului de autor, inclusiv la produsele informaționale, aplicarea măsurilor *ex-officio* în cazurile de

încălcarea a drepturilor de utilizare a indicațiilor geografice sau a denumirilor de origine protejate, inclusiv în baza tratatelor internaționale etc.

Măsuri specifice de atingere a obiectivului:

- dezvoltarea unei strategii de îmbunătățire a performanțelor și sporire a capacităților Serviciului Vamal privind depistarea cazurilor de încălcare a drepturilor de proprietate intelectuală la frontieră;
- extinderea activității Serviciului Vamal asupra controalelor exportului și tranzitului;
- consolidarea relațiilor de cooperare a Serviciului Vamal, a Ministerului Afacerilor Interne și a AGEPI cu principalii deținători ai drepturilor de PI;
- preluarea celor mai bune practici ale țărilor membre UE referitoare la standardele statistice privind încălcarea drepturilor de PI și sporirea capacităților Ministerului Afacerilor Interne;
- realizarea acțiunilor de prevenire și combatere a criminalității împotriva PI și sporirea capacităților instituționale ale instituțiilor abilitate privind investigarea cazurilor de încălcare a drepturilor de PI;

Obiectivul general 6. Dezvoltarea cooperării internaționale, regionale și bilaterale în domeniul proprietăți intelectuale și integrarea Republicii Moldova în spațiul intelectual internațional și european

Prin însăși natura proprietății intelectuale, sistemul național de PI este parte integrantă a sistemului internațional de PI. Administrarea sistemului de protecție a proprietății intelectuale implică o activitate de cooperare internațională intensă, care să sprijine dezvoltarea continuă a domeniului, să creeze premise pentru dezvoltarea potențialului intelectual, a creativității și inovațiilor, să contribuie la formarea unui climat favorabil investițiilor în noile tehnologii și produse, să asigure o piață stabilă și o concurență loială.

În contextul evoluțiilor internaționale din ultimii ani și în special al proceselor de globalizare economică și de extindere a Uniunii Europene, a devenit extrem de importantă crearea și menținerea unui climat de cooperare între oficiile de proprietate intelectuală, precum și între acestea și instituțiile internaționale specializate din domeniu.

O activitate de o maximă importanță este monitorizarea implementării acordurilor internaționale și regionale în domeniul proprietății intelectuale la care Republica Moldova este parte.

Măsuri specifice de atingere a obiectivului:

- consolidarea colaborării cu instituțiile Uniunii Europene în domeniul PI;
- monitorizarea îndeplinirii angajamentelor asumate în virtutea tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

Etapele de implementare a Strategiei

Implementarea Strategiei se va efectua în trei etape: prima – în perioada 2012-2014; a doua – 2015-2017 și a treia – 2018-2020, în baza Planurilor de acțiuni elaborate și aprobate pentru fiecare etapă.

Cu referire la sistemul IG, DO și STG:

- **Prima etapă** va fi axată preponderent pe dezvoltarea sistemului de protecție a IG, DO și STG;
- **A doua etapă** va fi axată pe implementarea mecanismelor și programelor elaborate la etapa precedentă, precum și pe valorificarea modalităților practice de înregistrare și protecție a IG și DO.
- **A treia etapă** întrunește sarcinile ce țin de constituirea unei piețe mature a obiectelor de PI, integrarea acestora în circuitul economic.

Implementarea eficientă a obiectivelor referitoare la dezvoltare sistemului de protecție a IG, DO și STG conform Strategii **revine fiecărei autorități competente**, abilitate cu atribuții și responsabilități referitoare la produsele agricole și alimentare cu denumiri de origine și indicații geografice și la specialitățile tradiționale garantate, aprobate prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.644 din 19 iulie 2010, în conformitate cu domeniile de competență, coordonate și sincronizate cu obiectivele strategiilor sectoriale de dezvoltare.

Toate autoritățile desemnate trebuie să instituie și să dezvolte, fiecare în domeniul său de competență, sistemele și procedurile specifice aferente recunoașterii, înregistrării și utilizării denumirilor de origine și indicațiilor geografice pentru produsele din domeniile reglementate, precum și înregistrării și producerii specialităților tradiționale garantate.

Punerea în aplicare a acestor instrumente valoroase ale marketingului are menirea să contribuie la dezvoltarea teritoriilor, atragerea investițiilor și a forței de muncă în zonele rurale, obținerea avantajelor economice și sociale.